

ИСТОРИКО-ЮРИДИЧЕСКІЕ

МАТЕРІАЛЫ,

ИЗВЛЕЧЕННЫЕ ИЗЪ АКТОВЫХЪ КНИГЪ

ГУБЕРНІИ

ВИТЕБСКОЙ И МОГИЛЕВСКОЙ,

хранящихся въ центральномъ архивѣ въ Витебскѣ, и
изданные подъ редакцію и. д. архивариуса сего архива,

М. Веревкина.

ВЫПУСКЪ ДВАДЦАТЬ ВТОРОЙ.

ВИТЕБСКЪ.

Печатано въ Типо-Литографіи Г. А. Малкина.

1891.

czętarzow o podpis ustnie, oczewisto uprosilem. Pisan w Zaczerniczu, tysiąc siedmset czternastego roku, meca Marca dwudziestego szostego dnia. U tego testamentu, przy pieczęci, podpis rąk temi słowy: Władysław Zwierzowski ręko własną. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od jmei pana Władysława Zwierzowskiego, do tego finalnego, nieporuszonego testamentu podpisuie się Stanisław Mikosza, straż. wa Witto. Ustnie, oczewisto proszony pieczętarz od jm pana Władysława Zwierzowskiego, do tego finalnego, nieporuszonego testamentu podpisuie się Marcyan Hurko, skarbnik wa Witto. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od jm pana Władysława Zwierzowskiego, do tego finalnego, nieporuszonego testamentu podpisuie się Dominik Franciszek Kaczanowski mp. Który to ten testament etc.

По оп. кн. № об. 4, № ч. 4, л. 117—119 и 124—126.

40.

Универсалъ, данный Витеб. воеводою и войтомъ Казиміромъ Александромъ Поцѣмъ братству Витебской Благочиненской каменной церкви, наход. въ Нижнемъ Замкѣ. Усматривая, что церковь эта, будучи основана славною княгинею Ольгою, упоминается съ особеннымъ уваженіемъ въ самыхъ первыхъ привилегіяхъ, дарованныхъ Витебску, и потому почитается первѣйшею отъ основанія этого города святынею ^{а)}, а между тѣмъ, вслѣдствіе опустошеній и пожаровъ, не только лишилась своею благолѣпія, но, за обрушившимися ея стѣнами, приходитъ уже въ развалины, — Поцѣй, какъ войтъ г. Витебска, причислилъ къ ней всѣ мѣстные цехи и всѣхъ ремесленниковъ: золотыхъ дѣлъ мастеровъ, портныхъ, слесарей, кузнецовъ, мѣдниковъ, мясниковъ, солодовниковъ, шорниковъ,

а) Документъ этотъ можетъ быть отнесенъ къ числу несомнѣнныхъ фактовъ, что существующая и нынѣ въ б. Нижнемъ Замкѣ г. Витебска (нынѣ на Замковой

кожевниковъ, пшарей, красильщиковъ, горшечниковъ, сапожниковъ, шапочниковъ, плотниковъ и проч. и проч., съ тѣмъ, чтобы они, по обычаю, устроили въ ней алтари и, по состоянію своему, на исправленіе ея дѣлали обычные взносы, а также не иначе, какъ только въ эту церковь собирались бы къ отправляемымъ нарочитымъ католическимъ богослуженіямъ.
1714 г. Апрѣля 4.

Actikacia uniwersału, wydanago od jaśnie wielmożnego jm pana Kazimierza Alexandra Pocieia, woiewody Wittebo bractwu cerkwie murowaney zamkowej pod tytułem Błahowieszczenia Przenayświęszey Panny Maryey Bogarodzice.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego, msca Aprila dnia czwartego.

Na urzędzie jkmei grodzkim Witebskim etc. comparsus sławetny pan Jan Kondratowicz, starosta bractwa

улицѣ) основана, дѣйствительно, св. княгиней Ольгою, такъ какъ воевода и войтъ г. Витебска Поцѣй, — свидѣтельствуя, что о церкви этой въ самыхъ первыхъ привилегіяхъ, дарованныхъ г. Витебску, упоминалось какъ объ основанной именно сею княгиней и какъ о первѣйшемъ отъ основанія самаго Витебска храмѣ Божиѣмъ, — конечно, видѣлъ самъ тѣ привилегіи, нѣ то время еще существовавшія. Въ чемъ сомнѣваться — нѣтъ никакого основанія, тѣмъ болѣе, что рѣчь идетъ о древѣйшемъ памятникѣ православія, столь ненавистнаго для католиковъ, въ числу которыхъ принадлежалъ и Поцѣй. Пожертвовать могъ онъ, въ крайнемъ случаѣ, религіознымъ увлеченіемъ только въ виду неоспоримой исторической истины. Но гдѣ же тѣ привилегіи теперь? Должно быть, утратились такъ же точно, какъ погибли и вообще древѣйшіе акты Витебскаго магистрата. Указаніемъ на это можетъ служить отчасти слѣдующая современная замѣтка, сдѣланная вначалѣ актовъ книги Витеб. магистрата, за 1742 — 1744 годн: Wiadomość uniwersalna o xiegach magdeburgskich Witebskich. Ponieważ dawniejsze, za dawniejszych woytowstw y juryzdykacyi expedyowane akta w barzo małej pokazały się być liczbie, nie introligowane, bez porządku będące ac sparsim porozciągane, z tey tedy przyczyny j. w. jmc pan Marcyan Ogiński, wojewoda y woyt Witebski, opatrnie na przyszły czas zabiegając temu, aby etiam pośledniejsze, za jmciney władzy woytowskiey odprawowane, akta podobnemu nie podlegały detrimentowi, one od początku juryzdykacyi swey, to iest, ab anno 1731 aż do roku 1744, zebrać y wczesnie, stanta vita sua, w osobne tomy introligować rozkazał, a poznieysze, co już są (nim się, za powyimowaniem od stron) zgromadzone y co nastąpić ieszcze mogą, tak że introligować in posterum

cerkwi murowanej zamkowej pod tytułem Zwiastowania Przenajświętszej Panny Maryey Boga Rodzice, ten uniwersał ad acta podał, który słowo w słowo tak się w sobie zawiera y zachowuje: Kazimierz Alexander Pocię, wojewoda Witebski, woyt miasta jkmei Wittebska, Rohaczewski, Żyzmorski, Olkienicki, Surazki starosta, pułkownik jkmei. Szlachetnym pp. burmistrzom, raycom, ławnikom, magistratowi miasta jkmei Witebska, a osobliwie sławetnym cechmistrzom wszystkich cechow y rzemieśnikom wszystkim, w Witebsku będącym, oznajmuje. Ponieważ nad inne świątnice Pańskie ta święta bazyliska, cerkiew zamkowa Błahowieszczenska, sławna niegdy od sławney fundatorki swojej, księżny Olhy, osobliwszą w najpierwszych przewileiach, miastu nadanych, aestime małaca, a dość na tym, iż od zaczęcia Witebska najpierwsze sacrarium, teraz, przez dāvastatie, conflagratie, nietylko z ozdoby swojej wyzuta, lecz nawet przez opadnienie muru cerkiewnego idzie w ruynę. Więc, najpierwey, dla pomnożenia chwały Bozey, przytym dla apparaciey y ozdoby tey cerkwi uprzywileiowanej Błahowieszczenskiey czyniąc, z władze urzędu moiego woytowskiego przydaie do tey cerkwi wszystkie Witebskie cechy y rzemieśników, mianowicie: złotników, krawcow, slosarzow, kowalow, kotlarzow, garbarzow, piekarzow, malarzow, garncarzow, szewcow, kusznierzow, cieślow y etc. etc., ażeby, iako zwyczaj u nich niesie, ołtarze erygowali y podług przemożenia swojego na reparacją

zalecił. Za którym rozkazem, pomienione lat czternastu akta są porządnie latami, miesiącami y dniami, consequenter iak po sobie idą, zebrane y na cztery osobne tomy podzielone и проч.

Что же касается исправления Благовѣщенской церкви, то она — или, въ данное время, не была вполне исправлена, или же потомъ опять была повреждена, такъ какъ чрезъ 45 послѣ того лѣтъ, именно въ 1759 г., жертвуетъ, м. проч., Волковнская поддольша Христина Глушицкая на исправление этой церкви 500 злот.—Истор.-юр. матер., вып. XXI, док. 111.

tey cerkwi zwykle contribucie pełnili. Przytym, także wszystkie te cechy, wysz pomienione, ażeby nie gdzie indziej zbierać się zbierali, tak podczas uroczystości s. Bożego Ciała, święta rzymskiego, iakoteż y podczas solennizacyey błogosławionego Jezephata, które zwykły się odprawować podług obrzędu chrześcianskiego, ale tu przy teyże cerkwi Błahowieszczenskiew. W czym, vigore przywileiow, posłuszenstwo onych. A pp. magistratowych gorliwą animadversio obligując, nadaie ten uniwersał, przy pieczęci, z podpisem ręki mey własney. Pisan w ratuszu, roku 1714, msca Januarij d. 19. U tego uniwersału, przy pieczęci jasnie wielmożnego jm pana woiewody Witebskiego, podpis ręki temi słowy: Kazimierz Pocię, woiewoda Witebski y woyt Witebski mp. Który to ten uniwersał, za podaniem onego ad acta przez osobę, wysz pomienioną, do xiąg urzędowych iest przyięty y wpisany.

По оп. кн. № об. 4, № ч. 4, л. 134.

41.

Письмо капитана Еремѣя Валуева къ помѣщику Ивану Скопу, относительно возврата имущества, заграбленного офицеромъ польскихъ войскъ Реутомъ. 1714 г. Апрель 4.

Akt listu Moskiewskiego, do jm pana Jana Skopa, miecznika Witebskiego, pisanego.

Roku 1714, msca Aprila 4 dnia.

Na urzędzie jo kmści grodzkim Witebskim, przedemną, Samuelem Kazimierzem z Brusilowa Dorohiniekim Kisielom, chorążym y podwoiewodzym Witebskim etc.

XXII.

16.

27.	1714 г.	Объявленіе полковника де-Цетена, о сдѣланномъ имъ распоряженіи относительно расположенія его отряда.	89
28.	1714 г.	Повѣрка издержекъ, употребленныхъ на продовольствіе Пятигорской роты Смоленскаго кастеляна Щита	90
29.	1714 г.	Письмо вел. гетмана вел. княж. Лит. къ администраторамъ цитейныхъ сборовъ Витеб. воев. о выдачѣ этого сбора на Пятигорской полкъ	93
30.	1714 г.	Квитанція, данная вел. гетм. Поцѣмъ администраторамъ губерновой подати въ полученіи сполна этой подати съ Усвятскаго староства	94
31.	1714 г.	Приказъ Витеб. кастеляна Огинскаго маіору Порандомиру, о непривлеченіи къ воинской повинности земскихъ имѣній Здановича	96
32.	1714 г.	Письмо Рижскаго купца Арендта Беренса къ подканцлеру в. княж. Лит. Чарторыскому о торговыхъ сношеніяхъ	97
33.	1714 г.	Свидѣтельство, данное подскарбіемъ в. княж. Лит., Котломъ, чешнику Заранкѣ на свободный пропускъ струга послѣдняго съ пенькою по Двинѣ въ Ригу.	99
34.	1714 г.	Письмо ротмистра Волынскаго къ Езерищенскому старостѣ Казиміру Огинскому о выдачѣ крестьянами того староства порціоннаго продовольствія войску.	100
35.	1714 г.	Данная подполковникомъ Колачковскимъ Езерищенскому старостѣ Огинскому обезпечительная записка.	101
36.	1714 г.	Приказъ Витеб. каст. Огинскаго маіору драгурскаго полка, о продовольствіи онаго	102
37.	1714 г.	Дознаніе о поборахъ и разныхъ насиліяхъ, учиненныхъ товарищемъ Пятигорской роты Реутомъ . . .	104
38.	1714 г.	Приказъ вел. гетмана вел. княж. Лит. о назначеніи конно-драгунскому полку де-Бовіе зимнихъ квартиръ	108
39.	1714 г.	Два духовныя завѣщанія землевладѣльца Витеб. воев., Владислава Звѣревскаго	109
40.	1714 г.	Универсалъ, данный Витеб. воеводою и войтомъ Поцѣмъ братству Витебской Благовѣщенской церкви.	118
41.	1714 г.	Письмо капитана Еремѣя Валуева къ помѣщику Скопу, относительно возврата имущества, заграбленнаго офицеромъ польскихъ войскъ Реутомъ . . .	121
42.	1714 г.	Исполнительный листъ вознаго Витеб. воев., Бобашинскаго, о мѣстномъ осмотрѣ имъ послѣдствій грабежа и насилій, произведенныхъ товарищемъ Пятигорскаго полка Реутомъ и его командою . . .	123

Погрѣшности, допущенныя въ печати.

Стран.	Строк.	Напечатано.	Читать.	Стран.	Строк.	Напечатано.	Читать.
39	15	1774	1714	371	9	перевелебного	превелебного
56	14	а	о	375	7	2	2.
—	27	1896	1596	376	6	церковный	церковный,
60	12	получилось	получалось	—	14	дня,	дня;
100	17	крестьянам	крестьянами	—	15	кладагъ,	кладагъ
109	32	Великимъ	Великаго	—	18	обернутого	обернутого.
110	8	удовлетворенія	удовлетворенія	376	34	тогда,	тогда
119	17	улицъ)	улицъ) Благовъ-	377	25	но	по
—	—	—	—	—	33	Полодкпхъ,	Полодкпхъ;
—	25	привилегія	привилегія	380	8	будучимъ.	будучимъ,
123	22	взысканія, порцій	взысканія порцій	390	14	дня. А	дня; а
148	12	удовлетворенія	удовлетворенія	391	9	тунимента	мунимента
—	—	нат амож-	на тамож-	—	13	прысупъ	прыступъ
—	25	имъ,	имъ,—	393	16	не	на
169	21	тынѣа	тынѣа	—	24	вещеня	вещеня,
178	17	препйтствованіе	препйтствованіе,	402	31	ане	ане,
185	29	№ 56	№ 54 и 55	413	3	Ула	„ Ула
201	31	назадъ,	назадъ (—	6	Хедѣвичемъ	Холѣвичемъ
—	33	какъ	какъ,	—	12	г.	г.“
213	21	шфунокъ	шафунокъ	—	21	зъ	„зъ
214	4	маю	маю,	—	23	стрѣлно	стрѣлно
—	6	приналежитъ	приналежитъ,	—	25	ижъ	ижъ,
219	2	осмотрѣ	осмотрѣ побн-	414	7	откровавилъ	окрровавилъ
—	—	—	—	—	21	пототъ	пототъ
241	8	се	ее	415	13	Сонгушко	Сангушко
—	14	я	я,	416	13	ватимъ	вашимъ
—	15	Данилевне	Данилевне	—	24	5	7
—	28	власною,	власною.	—	—	75	105
—	31	тестаментъ	тестаментъ,	—	27	Березанской	Березинской
250	27	1629	1629 гг.	—	34	изъ	изъ
251	27	окомъ	окомъ	417	7	увол.	увол. =
253	13	miasta	miasta	418	22	давати	давати
—	15	римскомъ	римскомъ,	—	34	Лубья	лубья
254	7	Литового	Литовского	431	16	Diegozowa	Вiegozowa
257	30	коп.	копъ	451	26	Вогданн	Вогданы
258	26	вечы-	вечыстое	452	стр.	451	452
260	4	ское	ское,	—	13	Браславцово	Браславцово
261	15	накладовъ	накладовъ,	—	24	у	у
261	17	шане	шане	456	2	моихъ	моихъ
264	26	Збаражскимъ	Збаражскимъ.	—	4	Очкяю	Очкявою
271	27	сказывается,	сказывается	458	36	Александръ	Александръ
—	—	мѣстнаго	мѣстнаго,	459	1	Лавринъ	Лавринъ
274	20	розуме	розуме	460	2	Алексиандровичъ	Алексиандровичъ
—	—	поброй	доброй	462	1	пчолами	пчолами
277	24	Карменитскаго	Кармелитскаго	—	8	Алексиандровича	Алексиандровича
291	32	Брате	брате	463	9	сост.	сост.
293	26	и	и	465	34	ети	ieti
299	23	вехавъши	вехавъши	466	3	ихъ	ихъ
304	31	старосты	Кашки для	—	6	именя	именя
306	34	и	и области эти	—	—	Выжъ-	Выжъ-
307	17	Иезуитскій	Иезуитскій	—	8	Вжжлятинъско-	Вжжлятинъско-
312	12	каждый	каждой	—	—	го	го
—	34	крестьянамъ	крестьянаноу	468	4	кпрси	корси
—	—	мѣнѣ	мѣнѣ	—	—	żęci	żęci
313	1	31½	31½,	—	80	guszaiem.	guszajem,
316	11	Jurkiewicz	Jurkiewicz	471	41	передадочаго	передадочаго
319	38	Нев.	Сев.	472	19	Japnsz	Japnsz
820	15	поиме	поимено-	473	38	Турьевсцы	Турьевсцы (Юрь-
328	10	Борисоглебскаго	Борисоглѣбскаго	—	—	евсцы?),	евсцы?),
330	34	постороннихъ	постороннихъ,	474	19	женю	женоу
347	16	Ольше-	Ольша.	—	24	такъ	такъ
355	29	и	и	—	25	надлежности	надлежности
360	8	надаеть	надаеть	475	7	порешедши	перешедши
361	39	славу	слову	476	14	spochodołem	suchodołem
362	32	совращеніи	совращеніе	—	24	dębaw	dęba w
—	38	разныхъ	разныхъ,	—	30	w dąb	w dąb;
—	—	другой	другой,	—	37	jcdłną	jedłną
—	—	мѣстностяхъ	мѣстностяхъ (—	41	zachodzeniu	zachodzeniu
—	—	Быстрея	Быстрея ,	477	14	jezioga	jeziogo